

ФІЗИЧНА ОСОБА-ПІДПРИЄМЕЦЬ ЯК СТОРОНА ДОГОВОРУ ПРО РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ АВТОРСЬКИМИ ПРАВАМИ*

Анна Штефан,
доктор юридичних наук, старший дослідник,
завідувач відділу авторського права і суміжних прав
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ID ORCID: 0000-0003-2382-4849

У статті висвітлюється проблематика укладення фізичною особою-підприємцем договорів щодо розпоряджання майновими авторськими правами. На основі аналізу чинного законодавства України та матеріалів судової практики обґрунтовано, що, вступаючи у господарські відносини, підприємець має усі цивільні права, раніше набуті ним як фізичною особою, та як фізична особа продовжує набувати нові цивільні права, зокрема, авторське право на нові твори. Будучи суб'єктом авторського права як фізичною особою, підприємець може використовувати відповідний твір і розпоряджатися правами на нього як суб'єкт господарювання без необхідності додаткового документального оформлення факту належності йому майнових авторських прав, зокрема, без укладення договору про передання цих прав між ним як фізичною особою і ним же як фізичною особою-підприємцем.

Ключові слова: розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, фізична особа-підприємець, суб'єкти авторського права, авторське право, інтелектуальна власність

Правовідносини у сфері розпоряджання майновими авторськими правами виникають між особами, одна з яких є автором твору або суб'єктом авторського права, котрий набув майнові права на твір на підставі договору або закону, а інша – особою, яка вступає у ці відносини з метою одержання дозволу на використання твору або відчуження на свою користь майнових авторських прав на твір. Участь фізичних і юридичних осіб у договірних відносинах у цій сфері не викликає дискусій. Коли ж йдеться про фізичну особу-підприємця, на практиці часто постає питання, чи може така

особа укласти договір щодо розпоряджання майновими авторськими правами як фізична особа-підприємець, чи вона повинна діяти як сторона такого договору у статусі фізичної особи. Передусім це стосується договору про передання (відчуження) майнових авторських прав, за яким особа, яка є суб'єктом авторського права, відчужує майнові права на твір на користь іншої особи (ч. 1 ст. 1113 Цивільного кодексу України [1], у подальшому — ЦК). Оскільки коло суб'єктів авторського права обмежене фізичними і юридичними особами (ст. 435 ЦК, ст. 7 Закону України

* Стаття друкується в авторській редакції.

«Про авторське право і суміжні права» [2]), виникають обґрунтовані сумніви щодо існування підстав, на яких фізична особа-підприємець могла б виступати стороною такого договору. Також слід уточнити, чи може фізична особа-підприємець надавати дозвіл на використання твору у своїй господарській діяльності, адже майнові авторські права належать їй як фізичній особі, а не як суб'єкту господарювання. Чинним законодавством України цей аспект не врегульований з достатньою чіткістю, а його теоретичних досліджень майже не було, у зв'язку з чим проблематика участі фізичних осіб-підприємців у договірних відносинах щодо розпорядження майновими авторськими правами не одержала належного висвітлення.

Літературний огляд. Особливості договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності неодноразово розглядалися у вітчизняній доктрині. За останні роки за цим напрямом захищено низку дисертацій (С. М. Бельтюкова, І. Є. Якубівський — 2019 р.; А. Є. Смородина, О. О. Тверезенко — 2021 р.), підготовлено багато наукових статей та інших матеріалів, однак питання про участь у договірних відносинах фізичної особи-підприємця майже в усіх існуючих працях залишилося без уваги. Також здійснено чимало досліджень правового статусу фізичної особи-підприємця, водночас й у цих публікаціях не вистачає аналізу правових підстав набуття і використання майнових прав інтелектуальної власності у господарській діяльності фізичної особи-підприємця. Деякі міркування з цього приводу висловив В. С. Дмитришин, що певною мірою сприяє розумінню засад участі фізичної особи-підприємця у договірних відносинах у зазначеній сфері, проте в цілому ступінь наукової розробленості окресленої тематики залишається вкрай низьким.

Мета і задачі дослідження у статті полягають у встановленні правових підстав використання майнових авторських прав у господарській діяльності

фізичної особи-підприємця та можливості укладення договору про розпорядження майновими авторськими правами фізичною особою-підприємцем.

Виклад основного матеріалу. Розпорядження майновими авторськими правами полягає у визначенні їх юридичної долі у формі передання (відчуження) на користь іншої особи прав на твір або у формі надання їй дозволу на використання твору. Перелік договорів, які опосередковують застосування цих форм, наведено у ч. 1 ст. 1107 ЦК, ст. 31–33 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Також заінтересовані особи можуть укласти змішаний договір, у якому поряд з умовами про розпорядження майновими авторськими правами містяться елементи іншого договору чи договорів (ч. 2 ст. 628 ЦК), або непомітований договір, не передбачений актами цивільного законодавства (ч. 1 ст. 6 ЦК), який охоплює надання дозволу на використання твору або передання (відчуження) майнових прав на твір. Не вдаючись до аналізу істотних умов та наслідків укладення таких договорів, розглянемо питання про те, чи може їх стороною виступати фізична особа-підприємець і якими є правові підстави для цього. Дослідження цих аспектів ґрунтуватиметься на формах розпорядження майновими авторськими правами (відчуження майнових авторських прав або надання дозволу на використання твору), котрі визначають зміст відповідних договорів, а також застосовуються до відносин за договором замовлення та іншими договорами, що містять елемент розпорядження майновими авторськими правами.

Фізична особа набуває статус підприємця у разі здійснення нею підприємництва — самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик господарської діяльності, метою якої є досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку (ч. 1 ст. 42 Господарського кодексу України [3], у подальшому ГК) — та за умови

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

державної реєстрації цієї особи як підприємця (ч. 1 ст. 128 ГК, ч. 2 ст. 50 ЦК).

Фізична особа-підприємець є суб'єктом господарювання нарівні з юридичними особами, проте розглядається у законодавстві як окремий його суб'єкт (ч. 2 ст. 55 ГК). Податкові органи часом схильні ототожнювати правовий статус фізичної особи-підприємця з юридичною особою, що буде проілюстровано нижче на прикладі матеріалів судової практики, однак у ч. 1 ст. 128 ГК безпосередньо передбачено, що державна реєстрація фізичної особи як підприємця не надає їй статус юридичної особи. Хоча до підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, які регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин (ч. 1 ст. 51 ЦК), це пов'язано з тим, що закон визначає єдині засади господарювання, незалежно від того, хто саме його здійснює. Як вірно відмічено у доктрині, «правоздатність фізичної особи-підприємця практично прирівнюється до правоздатності юридичних осіб, які здійснюють підприємницьку діяльність. Вона може мати права і обов'язки, необхідні для здійснення будь-яких видів діяльності, які не заборонені законом та щодо яких законом не передбачено обмежень» [4, с. 74]. Водночас маючи однакові з юридичною особою права та обов'язки щодо здійснення господарської діяльності, фізична особа-підприємець відрізняється від юридичної особи за низкою ознак.

Юридичною особою завжди є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку (ч. 1 ст. 80 ЦК), внаслідок чого виникає нова окрема квазі-особа. Державна реєстрація юридичної особи здійснюється на підставі установчих документів (ч. 1 ст. 87 ЦК), а свої права та обов'язки вона набуває і здійснює через свої органи (ч. 1 ст. 92 ЦК). Фізична особа існує до моменту державної реєстрації її як підприємця. З державною реєстрацією, котра не потре-

бує установчих документів, фізична особа набуває можливість здійснювати господарську діяльність, однак не у статусі окремої квазі-особи і не через певні органи, а безпосередньо, самостійно і від власного імені. Щодо цього цілком слушно зауважено, що «громадянин-підприємець є самодостатнім суб'єктом і не потребує для здійснення діяльності додаткових організаційно-правових форм» [5, с. 225]. Окрім того, існує доволі широкий перелік видів діяльності, котрі ні за яких обставин не можуть здійснюватися фізичною особою-підприємцем. Серед тих, що пов'язані із створенням і використанням творів, це, зокрема, діяльність у сфері телевізійного і радіомовлення. Фізична особа-підприємець може виробляти радіопередачі або телепередачі, однак не може розповсюджувати їх з використанням технічних засобів мовлення, оскільки закон надає право на здійснення мовлення виключно юридичним особам — телерадіоорганізаціям (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» [6]).

Статус підприємця є додатковим правовим статусом фізичної особи, котрий ніяк не позначається на її правовому статусі людини і громадянина. За визначенням Міністерства юстиції України, громадянин, який бажає реалізувати своє конституційне право на підприємницьку діяльність, після проходження відповідних реєстраційних та інших передбачених законодавством процедур за жодних умов не втрачає і не змінює свого статусу фізичної особи, якого він набув з моменту народження, а лише набуває до нього нової ознаки — підприємця. Юридичний статус «фізична особа-підприємець» сам по собі не впливає і ніяким чином не обмежує будь-які правомочності особи, які впливають з її цивільної право- та дієздатності. До фізичних осіб-підприємців слід застосовувати норми спеціального (господарського) законодавства, якщо предметом регулювання безпосередньо є їх підприємницька діяльність. Натомість, слід брати до уваги норми цивільного

законодавства, якщо предмет регулювання виходить за межі підприємницької діяльності, зачіпаючи приватні інтереси суб'єкта [7].

Фізична особа-підприємець поєднує свій правовий статус людини і громадянина з додатковим правовим статусом суб'єкта господарювання. У господарських відносинах фізична особа діє з позиції статусу підприємця, у будь-яких відносинах за межами підприємництва — як людина і громадянин. Хоча кожен з цих правових статусів має самостійне значення, вони не є абсолютно розділеними, тому що здійснюючи господарську діяльність, підприємець зберігає правовий статус фізичної особи. Вступаючи у господарські відносини, підприємець має усі цивільні права, раніше набуті ним як фізичною особою, та як фізична особа продовжує набувати нові цивільні права, зокрема, авторське право на нові твори.

Згідно з ч. 1 ст. 320 ЦК власник має право використовувати своє майно для здійснення підприємницької діяльності, крім випадків, встановлених законом. Категорія майна охоплює майнові права (ч. 2 ст. 190 ЦК), включаючи майнові права інтелектуальної власності. Закон не обмежує можливість використання об'єктів авторського права у підприємстві і безпосередньо передбачає створення нових творів внаслідок здійснення багатьох видів господарської діяльності. Згідно з Державним класифікатором видів економічної діяльності, це, зокрема, діяльність у сфері комп'ютерного програмування, до якого належить розроблення системного програмного забезпечення, прикладних програм, баз даних, веб-сайтів; діяльність у сфері архітектури, що включає проектування будівель, складання робочих креслень; спеціалізована діяльність із дизайну, що охоплює моделювання виробів у сфері моди, предметів особистого користування, побутових товарів, дизайн інтер'єру, графічний дизайн; діяльність у сфері фотографії, зокрема, виробництво рекламних і споживчих

фотографій, робота фотожурналістів; виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм; надання послуг з перекладу; індивідуальна мистецька діяльність — діяльність незалежних скульпторів, художників, письменників тощо, незалежних журналістів, написання сценаріїв кінофільмів, виготовлення унікальних виробів народного художнього промислу. Тобто, створення нових творів у багатьох випадках є результатом здійснення господарської діяльності фізичної особи-підприємця.

Оскільки автором твору завжди виступає фізична особа (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»), а також враховуючи склад суб'єктів авторського права, до яких належать лише фізичні та юридичні особи, фізична особа-підприємець створює твори і набуває майнові авторські права на них виключно як фізична особа. Однак надання фізичній особі права здійснювати господарську діяльність у зазначених сферах свідчить, що фізична особа має право реалізовувати належні їй майнові авторські права і розпоряджатися ними у своїй господарській діяльності як підприємець.

З цього приводу існує правова позиція у справі щодо оподаткування доходів фізичної особи-підприємця у зв'язку з укладеним нею договором про надання послуг з комп'ютерного програмування і консультування з питань інформатизації. Договором передбачалося, що майнові права на всі об'єкти права інтелектуальної власності, включаючи комп'ютерні програми, що будуть створені підприємцем при наданні послуг, належатимуть замовнику, а винагорода за договором охоплювала вартість послуг та авторську винагороду за передавання майнових прав інтелектуальної власності на усі результати наданих послуг. Орган державної податкової інспекції вважав, що авторська винагорода не підлягає включенню до доходу фізичної особи-підприємця, оскільки юридична особа (фізична особа-підприємець) не може бути автором твору, тому

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

що твір створюється тільки творчою працею фізичної особи. Юридична особа може створювати організаційні, матеріальні умови для творчої праці людини, але сама не може бути автором. Фізична особа-підприємець не набувала майнові права інтелектуальної власності і відповідно не могла їх реалізовувати. Суд першої інстанції дійшов висновку, що підприємець є автором в розумінні чинного законодавства та володів додатковим статусом фізичної особи-підприємця, здійснював підприємницьку діяльність, яка в тому числі включала створення об'єктів авторського права. Здійснення господарської діяльності у сфері комп'ютерного програмування передбачає відчуження майнових прав інтелектуальної власності на результати комп'ютерного програмування, оскільки таке відчуження є необхідним для можливості використання результатів послуг з комп'ютерного програмування замовником цих послуг. Авторська винагорода за передання майнових прав інтелектуальної власності пов'язана з господарською діяльністю та відповідно включається в дохід фізичної особи-підприємця [8]. З цими висновками погодилися суд апеляційної інстанції [9] та Верховний Суд [10].

Таким чином, коли фізична особа-підприємець здійснює господарську діяльність, результатом якої є створення твору, ця особа набуває майнові авторські права як фізична особа і може відчужувати ці права на користь іншої особи як фізична особа-підприємець. Винагорода за передання (відчуження) майнових авторських прав включається до складу доходів фізичної особи-підприємця, якщо розпорядження майновими авторськими правами є елементом господарської діяльності підприємця. Відповідно, у правовідносинах щодо передання (відчуження) майнових прав на твори, які створюються у господарській діяльності, підприємець діє як суб'єкт господарювання з використанням своїх майнових авторських прав фізичної особи.

Цей же механізм застосовується до ліцензійних договорів, коли надання або отримання дозволу на використання твору є складовою господарської діяльності суб'єкта авторського права і він вступає у ліцензійні відносини як підприємець. У судовій практиці є чимало прикладів справ щодо ліцензійних договорів, у яких фізична особа-підприємець виступала як ліцензіаром, так і ліцензіатом, і суди не ставили під сумнів правомірність укладення таких договорів з міркувань, що їх стороною є фізична особа-підприємець. Однак на відміну від відчуження майнових прав, за якого сторони договору зазвичай виконують свої зобов'язання одна перед одною одночасно з укладенням договору чи у короткі строки після його укладення, у відносинах щодо використання творів можуть виникати випадки, за яких діяльність фізичної особи-підприємця припиняється до дати закінчення строку дії ліцензійного договору, коли сторони ще не реалізували у повному обсязі свої права та не виконали свої зобов'язання за договором. Це породжує питання про правові наслідки припинення підприємницької діяльності фізичної особи для укладених нею договорів, чинних на момент втрати такою особою статусу підприємця.

У нормах законодавства цей аспект не врегульований безпосередньо, проте він неодноразово ставав предметом судового аналізу при розгляді господарських і цивільних справ. Один з перших висновків по суті зазначеної проблеми був зроблений у 2013 році Верховним Судом України, котрий зазначив, що однією із особливостей підстав припинення зобов'язань для фізичної особи-підприємця є те, що у випадку припинення її підприємницької діяльності (виключення з реєстру суб'єктів підприємницької діяльності) її зобов'язання за укладеними договорами не припиняються, а залишаються за нею як фізичною особою, оскільки фізична особа не перестає існувати. Фізична особа-підприємець відповідає за своїми зобов'язаннями,

пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном [11]. У 2018 році Верховний Суд уточнив цю позицію тезою, що у разі припинення підприємницької діяльності фізичної особи за нею як за фізичною особою залишаються не лише її обов'язки, а й також її права за укладеними договорами [12].

Ці висновки абсолютно вірні, оскільки припинення правового статусу фізичної особи-підприємця не є самоодстатньою підставою для припинення зобов'язань за участю цієї особи. На відміну від ліквідації юридичної особи, котра, за загальним правилом, тягне припинення її зобов'язань (ч. 3 ст. 205 ГК, ч. 1 ст. 609 ЦК), припинення правового статусу підприємця для фізичної особи не впливає на можливість виконання нею своїх зобов'язань, для забезпечення чого закон встановлює відповідальність фізичної особи-підприємця усім своїм майном, яке належить їй як фізичній особі, крім майна, на яке згідно із законом не може бути звернено стягнення (ч. 1 ст. 52 ЦК). А тому дія ліцензійного чи іншого договору, укладеного фізичною особою-підприємцем, яка у подальшому втратила цей правовий статус, продовжується для неї як для фізичної особи без будь-яких змін у складі її прав та обов'язків за договором.

Коли фізична особа здійснює розпорядження своїми майновими правами у правовому статусі підприємця, постає питання, чи повинна ця особа укласти сама із собою договір про передання нею як фізичною особою майнових авторських прав самій собі як фізичній особі-підприємцю. У доктрині висловлено думку про необхідність укладення зазначеного договору [13, с. 52], однак до сфери авторського права ця пропозиція незастосовна. По-перше, фізична особа-підприємець не належить до суб'єктів авторського права, а тому не може набувати права на твір на підставі договору про передання (відчуження) майнових авторських прав. По-друге, практичної доцільності чи потреби в укладенні такого договору немає, ос-

кільки правовий статус фізичної особи не припиняється у зв'язку із здійсненням нею підприємництва. Будучи суб'єктом авторського права як фізичною особою, підприємець може використовувати відповідний твір і розпоряджатися правами на нього як суб'єкт господарювання без необхідності додаткового документального оформлення факту належності йому майнових авторських прав. По-третє, укладення договору з самим собою, коли обома сторонами виступає одна і та ж особа, суперечить суті цивільно-правового договору, яким є домовленість сторін (ч. 1 ст. 626 ЦК), а не волевиявлення однієї особи без прийняття цього волевиявлення іншою особою. Окрім того, у такому договорі кредитором і боржником виступає та сама особа, що згідно з ч. 1 ст. 606 ЦК тягне припинення зобов'язання. Відтак навіть якщо фізична особа-підприємець укладе договір про розпорядження майновими авторськими правами з самою собою як з фізичною особою, цей договір повинен автоматично припинитися в силу ч. 1 ст. 606 ЦК. Тому зазначена пропозиція в принципі є незастосовною і такою, що не корелює з нормами чинного законодавства.

У дослідженнях правового статусу фізичної особи-підприємця часом зазначається про необхідність відмежування майна, що використовується фізичною особою у господарській діяльності, від іншого майна цієї особи, яке не використовується нею для здійснення підприємництва. На думку О. О. Кравчука, «може бути доцільним упровадити можливість подати до контролюючого органу заяву про використання майна в господарській діяльності» [14, с. 199], що видається цікавим. Цілком зрозуміло, що визначення майна, яке використовується у господарській діяльності, не може розглядатися як виокремлення частки майна фізичної особи для здійснення господарської діяльності, оскільки це не передбачено законом і суперечило б принципу відповідальності фізичної особи-підприємця за зо-

бов'язаннями, пов'язаними з її підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, на яке може бути звернено стягнення, а не частиною такого майна (ч. 1 ст. 52 ЦК). Однак впровадження порядку інформування контролюючого органу про використання у господарській діяльності майна, включаючи майнові авторські права, могло б бути корисним з точки зору усунення потенційних спорів про те, чи підлягають певні доходи включенню до доходів фізичної особи-підприємця, як це мало місце у розглянутій вище справі. На сьогодні такий порядок законом не встановлений, а отже, від фізичної особи-підприємця не вимагається виконання яких-небудь спеціальних дій щодо використання нею у своїй господарській діяльності власного майна, включаючи майнові авторські права. Єдиною підставою такого використання є відповідний правовий статус, зокрема, статус суб'єкта авторського права, котрий має підприємець як фізична особа.

Висновки. Фізична особа-підприємець може здійснювати відчуження майнових авторських прав на підставі

відповідного договору, а також надавати іншим особам дозвіл на використання твору в силу належності їй майнових авторських прав як фізичній особі і без виконання будь-яких формальностей. Фізична особа-підприємець може одержувати дозвіл на використання твору від іншої особи на підставі ліцензійного договору без яких-небудь обмежень. Відсутність законодавчої конкретизації цього аспекту породжує спори щодо того, яким чином поєднуються і взаємодіють правові статуси фізичної особи та фізичної особи-підприємця у господарській діяльності, пов'язаній із створенням і використанням творів. У зв'язку з цим у нормах ГК і ЦК доцільно визначити, що фізична особа-підприємець використовує у своїй господарській діяльності належні їй як фізичній особі майнові права інтелектуальної власності та розпоряджається ними, включаючи права, що набуваються нею як фізичною особою внаслідок здійснення господарської діяльності. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. ВВР. 2003. № 40–44. Ст. 356.
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII. ВВР. 1994. № 13. Ст. 64.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. ВВР. 2003. № 18, 19-20, 21–22. Ст. 144.
4. Сазонова А. О. Незалежна професійна діяльність та її співвідношення з підприємницькою діяльністю фізичних осіб. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки.* 2021. Том 32 (71), № 1. С. 72–78.
5. Степанов С. В. Особливості господарювання суб'єкта підприємницької діяльності-фізичної особи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2013. Вип. 22. Ч. 1. Т. 1. С. 224–227.
6. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 грудня 1993 року № 3759-XII. ВВР. 1994. № 10. Ст. 43.
7. Статус фізичної особи-підприємця: проблеми застосування законодавства. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 14.01.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-11?lang=en#Text> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
8. Постанова Львівського окружного адміністративного суду від 01 квітня 2016 р. Справа № 813/207/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/57033099> (дата звернення: 04.07.2022 р.).

9. Ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 31 серпня 2016 р. Справа № 813/207/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/60752523> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 21 лютого 2020 р. Справа № 813/207/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87779554> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 11. Постанова Верховного Суду України від 04 грудня 2013 р. Справа № 6-125цс13. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/36171773> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 12. Постанова Верховного Суду від 05 червня 2018 р. Справа № 338/180/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74963905> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 13. Дмитришин В. С. Набуття та розпорядження майновими правами інтелектуальної власності фізичними особами-підприємцями. Часопис цивільстики. 2019. Вип. 33. С. 48–54.
 14. Кравчук О. О. Три види правового статусу фізичної особи. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2017. №1/2 (33/34). С. 194–200.
1. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku № 435-IV. VVR. 2003. № 40–44. St. 356.
 2. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1993 r. № 3792-KhII. VVR. 1994. № 13. St. 64.
 3. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku № 436-IV. VVR. 2003. № 18, 19–20, 21–22. St. 144.
 4. Sazonova A. O. Nezalezna profesiina diialnist ta yii spivvidnoshennia z pidpriemnytskoiu diialnistiu fizychnykh osib. Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadskoho. Seriia: yurydychni nauky. 2021. Tom 32 (71), № 1. S. 72–78.
 5. Stepanov S. V. Osoblyvosti hospodariuvannia subiekta pidpriemnytskoi diialnosti-fizychnoi osoby. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo. 2013. Vyp. 22. Ch. 1. T. 1. S. 224–227.
 6. Pro telebachennia i radiomovlennia: Zakon Ukrainy vid 21 hrudnia 1993 roku № 3759-KhII. VVR. 1994. № 10. St. 43.
 7. Status fizychnoi osoby-pidpriemtsia: problemy zastosuvannia zakonodavstva. Roziasnennia Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 14.01.2011 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-11?lang=en#Text> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 8. Postanova Lvivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 01 kvitnia 2016 r. Sправа № 813/207/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/57033099> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 9. Ukhvala Lvivskoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 31 serpnia 2016 r. Sправа № 813/207/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/60752523> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 10. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho administratyvnoho sudu vid 21 liutoho 2020 r. Sправа № 813/207/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87779554> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 11. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 04 hrudnia 2013 r. Sправа № 6-125tss13. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/36171773> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 12. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 05 chervnia 2018 r. Sправа № 338/180/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74963905> (дата звернення: 04.07.2022 р.).
 13. Dmytryshyn V. S. Nabuttia ta rozporiadzhannia mainovymy pravamy intelektualnoi vlasnosti fizychnymy osobamy-pidpriemtsiamy. Chasopys tsyvilistyky. 2019. Vyp. 33. S. 48–54.

14. Kravchuk O. O. Try vydy pravovoho statusu fizychnoi osoby. Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. 2017. №1/2 (33/34). S. 194–200.

Надійшла до редакції 20.09.2022 року

Shtefan A. A natural person-entrepreneur as a party to the contract for the disposal of copyright. The possibility of using copyright in the economic activity of an individual entrepreneur and the conclusion by them of agreements on the disposal of copyright is not directly provided by law. Taking into account that the owners of copyright are only individuals and legal entities, the question of whether an individual entrepreneur may be a party to a contract aimed at the transfer of copyright or granting permission to use a work, or whether such contracts should be concluded by them only as a natural person, is relevant. This issue has not received proper doctrinal coverage and remains almost unexplored. Giving a clear answer to this question is very important in order to avoid mistakes in the contractual regulation of the relations and to find out whether the income received as a result of the disposal of copyright is included in the income of a physical person-entrepreneur.

It was determined that the status of an entrepreneur is an additional legal status of a natural person which is combined with their legal status of a person and a citizen. In economic relations, a natural person acts from the position of an entrepreneur, in any relations outside of entrepreneurship — as a person and a citizen. At the same time, entering into economic relations, the entrepreneur has all the civil rights previously acquired by them as an individual, and continues to acquire new civil rights as an individual, in particular, the copyright for new works. Being the subject of copyright as a natural person, an entrepreneur can use the corresponding work and dispose of the rights to it as individual entrepreneur without the need for additional documentation of the fact of copyright ownerships, in particular, without concluding an agreement on the transfer of these rights between him/her as a natural person and him/her as a natural person-entrepreneur. The remuneration received by a natural person-entrepreneur as a result of the disposal of copyright in their economic activity is included in their income as a natural person-entrepreneur.

A natural person-entrepreneur can alienate copyright on the basis of the relevant contract, as well as grant permission to other persons to use the work by virtue of ownership of copyright to them as natural persons and without any formalities. An individual entrepreneur may obtain permission to use a work from another person on the basis of a license agreement without any restrictions. The lack of legislative specification of this aspect gives rise to disputes about how the legal statuses of a natural person and a natural person-entrepreneur are combined and interact in economic activities related to the creation and use of works. In this regard, in the provisions of the Economic Code and the Civil Code, it is expedient to determine that an individual entrepreneur uses intellectual property rights in their economic activity belonging to them as individuals and disposes of these rights, including the rights acquired by them as individuals as a result of the implementation economic activity.

Keywords: disposal of intellectual property rights, legal status of a natural person-entrepreneur, subjects of copyright